

Sveučilište u Zagrebu

KINEZIOLOŠKI FAKULTET

Mario Oršolić

**KVALITATIVNA ANALIZA ISKUSTAVA
TENISAČA RAZLIČITIH KATEGORIJA
USPJEŠNOSTI**

DOKTORSKI RAD

Zagreb, 2026.

SAŽETAK

Cilj Glavni je cilj ove doktorske disertacije doprinijeti konceptualizaciji sportskoga uspjeha i sportske karijere tenisača. Pristupom biografskim studijama prikupit će se životne priče tenisača, te će se temeljem njihovoga osobnog doživljaja, identificirati razlike među tenisačima različitih razina uspješnosti. Postavljena su tri specifična cilja za tri studije (Studija 1, Studija 2 i Studija 3). Studija 1 imala je za cilj istražiti različite negativne životne događaje/okolnosti (ozljede, nedostatak financija, neizbor u nacionalnu selekciju) te kako su one, na temelju osobnoga doživljaja, utjecale na tenisku karijeru tenisača. Studija 2 imala je za cilj istražiti razvojni put tenisača te kako su različiti razvojni putevi rane, optimalne i kasne specijalizacije utjecali na njihovu tenisku karijeru i uspjeh. Studija 3 imala je za cilj istražiti perspektive tenisača na različitim razinama uspjeha i utjecaj društvenoga kapitala, posebno u odnosu na njihovu obitelj, te kako je navedeno dugoročno utjecalo na njihov sportski razvoj i postignuti uspjeh.

Studija 1 metode Namjernim uzorkom intervjuirano je 30 igrača. Sudionici istraživanja jesu: tri kategorije muških tenisača, i to: (1) Grand Slam pobjednici ($N = 10$), tj. igrači koji su osvojili barem jedan od četiriju najvećih Grand Slam turnira u tenisu (Australian Open, Roland Garros, Wimbledon ili US Open), (2) igrači rangirani od 150. do 300. mjesta na profesionalnoj teniskoj ljestvici ($N = 10$) (prema službenoj stranici Association of Tennis Professionals (ATP)) i (3) seniorski igrači nacionalnoga ranga rangirani od 1. do 10. mjesta na nacionalnoj rang-listi ili na ATP-ovoj ljestvici od 500. do 1500. mjesta ($N = 10$). U ovoj studiji istraživani su različiti negativni životni događaji/okolnosti (ozljede, nedostatak financija, neizbor u nacionalnu selekciju) te kako su one, na temelju osobnoga doživljaja, utjecale na njihovu tenisku karijeru. Promišljajući o istraživačkome problemu, postavilo se sljedeće istraživačko pitanje: „Jesu li, i ako da, na koji način, različiti negativni životni događaji/okolnosti (ozljede, nedostatak financija, neizbor u nacionalnu selekciju) prema osobnom doživljaju tenisača utjecali na njihovu tenisku karijeru?“ Prikupljanje podataka organizirano je primjenom metode polustrukturiranoga intervjua (kvalitativni metodološki pristup), a analiza podataka provedena je korištenjem refleksivne tematske analize.

Studija 1 rezultati Analizom podataka došlo je do stvaranja triju (ozljede, nedostatak financija i neizbor u nacionalnu selekciju) različitih, ali međusobno povezanih tema. Sudionici treće razine uspješnosti imaju miran i skladan početak karijere sve do trenutka prijelaza iz

juniorskoga u seniorski tenis. U tome razdoblju počinju se javljati razni problemi, najčešće ozljede. Za sudionike treće razine uspješnosti početak ozljeda tijekom te faze često je ometajuće i neugodno iskustvo. Sudionici druge razine uspješnosti, posebno oni koji su vrlo talentirani, bili su skloniji ozljedama zbog pretreniranosti. Unatoč čestim ozljedama, Grand Slam pobjednici uspjeli su prevladati navedene situacije na način da su se oporavili i nastavili, a u pojedinim trenucima čak i igrali usprkos određenim funkcionalnim ograničenjima. Može se reći da su imali veću otpornost i odlučnost u nadilaženju navedenih situacija s usmjerenom odlučnošću i željom da postignu uspjeh. Logistički zahtjevi natjecateljskoga tenisa predstavljali su probleme sudionicima druge i treće razine uspješnosti, dok je nedostatak financija Grand Slam pobjednicima bio snažan poticaj za postizanje najvećega uspjeha. Identifikacija talenata postala je ključna karakteristika nacionalnih sustava. Grand Slam pobjednici, kao daroviti igrači, imali su potporu nacionalnih teniskih saveza, što se može povezati s kasnijim uspjehom. Ključno otkriće studije jest da su, neovisno o uspješnosti tenisača, negativni životni događaji/okolnosti za neke sudionike bili posebno teški.

Studija 1 zaključak Ovo je istraživanje pružilo dokaze o nizu izazova s kojima su se suočavali tenisači tijekom svojega odrastanja do određene razine uspjeha. Tenisači različitih razina uspješnosti različito su se nosili s izazovima unatoč ozljedama, financijskim teškoćama i neizboru u nacionalnu selekciju. Stoga, razlike između različitih razina uspješnosti tenisača više se odnose na prevladavanje različitih negativnih životnih događaja/okolnosti (ozljede, financije, neizbor u nacionalnu selekciju) s kojima su se sportaši suočavali tijekom svoje teniske karijere. Ova studija može doprinijeti proširivanju znanja o utjecaju negativnih životnih događaja/okolnosti na tenisku karijeru sportaša, a mlade tenisače mogla bi naučiti prihvaćanju različitih negativnih događaja/okolnosti s ciljem postizanja vrhunskih rezultata.

Studija 2 metode Namjernim uzorkom intervjuirano je 30 igrača. Sudionici istraživanja jesu: tri kategorije muških tenisača, i to: (1) Grand Slam pobjednici ($N = 10$), tj. igrači koji su osvojili barem jedan od četiriju najvećih Grand Slam turnira u tenisu (Australian Open, Roland Garros, Wimbledon ili US Open), (2) igrači rangirani od 150. do 300. mjesta na profesionalnoj teniskoj ljestvici ($N = 10$) (prema službenoj stranici Association of Tennis Professionals (ATP)) i (3) seniorski igrači nacionalnog ranga rangirani od 1. do 10. mjesta na nacionalnoj rang-listi ili na ATP-ovoj ljestvici od 500. do 1500. mjesta ($N = 10$). U ovoj studiji istraživani su razvojni putevi tenisača te kako su različiti razvojni putevi rane, optimalne i kasne specijalizacije utjecali na tenisku karijeru i uspjeh tenisača. Promišljajući o istraživačkome problemu, postavilo se

sljedeće istraživačko pitanje: „Koje čimbenike tenisači različitih razina uspješnosti doživljavaju kao ključne za specijalizaciju u tenisu (rana, optimalna ili kasna)?“ Prikupljanje podataka organizirano je primjenom metode polustrukturiranoga intervjua (kvalitativni metodološki pristup), a analiza podataka provedena je korištenjem refleksivne tematske analize.

Studija 2 rezultati Analiza podataka rezultirala je sa sedam podtema koje su predstavljene u sklopu triju glavnih tema: (I) bavljenje tenisom, (II) odluke i (III) vrijeme specijalizacije. Rani početak igranja tenisa obilježio je gotovo sve sudionike druge i treće razine uspješnosti. Oni su imali sličan rani početak (u dobi od šest ili sedam godina), dok su Grand Slam pobjednici imali nešto raniji početak (dob od četiri ili pet godina). Početci Grand Slam pobjednika obilježeni su malim brojem treninga tjedno te su oni naglašavali da im tenis nije bio jedini sport koji su igrali. Sudionici druge i treće razine uspješnosti kažu da su se prerano usko specijalizirali, često sudjelovali na natjecanjima, a odlazak u svjetski poznate akademije opisali su lošom odlukom. Grand Slam pobjednici, kao pozitivan primjer, istaknuli su pridruživanje elitnoj skupini igrača s kojom su trenirali, a podršku koju su dobivali od suigrača smatraju značajnom za svoj kasniji uspjeh. Analizom podataka utvrđeno da su se Grand Slam pobjednici kasnije specijalizirali. Grand Slam pobjednici smatraju da djeca u ranoj dobi moraju razvijati svoju motoriku uključivanjem u druge sportove i da ne treba rano krenuti u usmjerene i intenzivne treninge (uska specijalizacija) u tenisu.

Studija 2 zaključak Ovo je istraživanje razjasnilo poteškoće s kojima se tenisači suočavaju na putu do uspjeha, a budućim tenisačima, trenerima i ostalom sportskome osoblju omogućuje planiranje optimalnoga vremena za početak sportske specijalizacije u tenisu. Stoga, te standarde treba uključiti u buduću praksu kako bi se pomoglo sportskim zajednicama i pružateljima usluga da sve procese učine učinkovitijima. Važno je da prvi doticaj s tenisom bude organiziran ranije u mladosti s ciljem izazivanja ljubavi prema sportu i s ciljem stvaranja pozitivnog osjećaja kroz sport. Specijalizacija (usmjereni i intenzivniji treninzi) se preporuča u kasnoj adolescenciji jer rana sportska specijalizacija sa sobom nosi velike rizike nastanka sportskih ozljeda, doživljavanja velikoga psihološkog stresa i za posljedicu često ima odustajanje od sporta. Poželjno je da se tenisači, osim treningom, bave i drugim sportovima kako bi razvili različite vještine i sposobnosti od kojih će dugoročno imati koristi u postizanju većega uspjeha u tenisu.

Studija 3 metode Namjernim uzorkom intervjuirano je 30 igrača. Sudionici istraživanja jesu: tri kategorije muških tenisača, i to: (1) Grand Slam pobjednici (N = 10), tj. igrači koji su osvojili

barem jedan od četiriju najvećih Grand Slam turnira u tenisu (Australian Open, Roland Garros, Wimbledon ili US Open), (2) igrači rangirani od 150. do 300. mjesta na profesionalnoj teniskoj ljestvici (N = 10) (prema službenoj stranici Association of Tennis Professionals (ATP)) i (3) seniorski igrači nacionalnoga ranga rangirani od 1. do 10. mjesta na nacionalnoj rang-listi ili na ATP-ovoj ljestvici od 500. do 1500. mjesta (N = 10). U ovoj studiji istraživane su perspektive tenisača na različitim razinama uspjeha i utjecaj društvenoga kapitala, posebno u odnosu na njihovu obitelj, te kako je navedeno dugoročno utjecalo na njihov sportski razvoj i postignuti uspjeh. Promišljajući o istraživačkom problemu, postavilo se sljedeće istraživačko pitanje: „Smatraju li tenisači različitih razina uspjeha obitelj ključnom za razvoj svoje teniske karijere i kako je obitelj utjecala na njihov razvoj?“ Prikupljanje podataka organizirano je primjenom metode polustrukturiranoga intervjua (kvalitativni metodološki pristup), a analiza podataka provedena je korištenjem refleksivne tematske analize.

Studija 3 rezultati Analiza podataka pokazala je da društveni kapital u sportskome okruženju ima važan utjecaj na sportski razvoj tenisača, ali razlikuje se prema razini uspješnosti igrača. Svi članovi obitelji u sportskome odrastanju sudionika treće razine uspješnosti bili su aktivno uključeni u sportski razvoj. Osim emocionalne podrške članova obitelji, tu je bila financijska i logistička podrška. Financijski izazovi s kojima su se suočavali roditelji sudionika treće razine uspješnosti imali su značajan utjecaj na njihovu tenisku karijeru. Najveći utjecaj na njihov sportski razvoj imali su očevi te su, stoga, s njima imali najčešće sukobe. Roditeljski sukobi, tj. sukobi između oca i majke, najčešće su se događali zbog nedostatka financijskih sredstava. Kod sudionika druge razine uspješnosti roditelji su imali značajan utjecaj u njihovome teniskom odrastanju. Uloga roditelja bila je najviše vidljiva u financijskoj i emocionalnoj podršci, kao i pomoći tijekom turnira. Rezultati su pokazali da su sudionici druge razine uspješnosti izrazili potrebu za dodatnom stručnom podrškom, posebice u procesu odabira trenera. Grand Slam pobjednici također su imali podršku obitelji te smatraju da je ona bila uobičajena i vrlo važna, odnosno onakva kakva bi trebala biti, podrška bez ikakvoga pritiska. Uz obitelj, rođaci su stvarali jako dobro okruženje od rane dobi. Grand Slam pobjednici smatraju da je za uspjeh, uz podršku članova obitelji, jako bitna i genetika.

Studija 3 zaključak Perspektive tenisača otkrile su da na dugoročni sportski razvoj i postignuća, posebno u odnosu na njihovu obitelj, ključnu ulogu u procesu odgoja i podrške tenisačima igra utjecaj društvenoga kapitala. Kako bi se poboljšao dugoročni sportski razvoj tenisača, obitelji moraju osigurati i dati značajniju ulogu u akumulaciji društvenoga kapitala, no to nije nužno i to nije dovoljan uvjet za uspjeh. Također, istraživanje je pokazalo da je fenomen pretjeranoga

roditeljstva u sportu postao raširen i vidljiv na svim razinama razvoja sportaša. Dobivene spoznaje i istraživanja sugeriraju da manje intenzivan utjecaj roditelja ponekad može dati korisnije rezultate, što je izuzetno važna poruka.

Ključne riječi: tenis, uspjeh, intervju, refleksivna tematska analiza, razvojni put, specijalizacija, društveni kapital

